ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії,

ректор ДВНЗ ПДАБА, професор

_____ М. В. Савицький

«*03*» *березня* 20*20* р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня доктора філософії
за освітньо-науковою програмою «Цивільна безпека»
спеціальності 263 «Цивільна безпека»

Дніпро – 2020

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Державним вищим навчальним закладом «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»**

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Бєліков А. С., д. т. н., професор, зав. кафедри безпеки життєдіяльності, голова предметної комісії для проведення вступних випробувань до аспірантури зі спеціальності 263 «Цивільна безпека»;

Пилипенко О. В., к. т. н., доцент кафедри безпеки життєдіяльності;

Шаломов В. А., к. т. н., доцент кафедри безпеки життєдіяльності;

Налисько М. М., к. т. н., доцент кафедри безпеки життєдіяльності.

Програму схвалено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності

Протокол № 14 від «5» *лютого* 20*20* р.

Завідувач кафедри _____ А. С. Бєліков

Схвалено відділом аспірантури і докторантури

«3» 03 20*20* р.

Завідувач відділом _____ І. А. Соколов

1. МЕТА ТА ЗАДАЧІ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1.1. ***Метою фахового вступного випробування є*** з'ясування рівня знань та вмінь, необхідних абітурієнтам для опанування освітньо-наукової програми «Цивільна безпека» для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 263 «Цивільна безпека».

1.2. ***Основними задачами фахового вступного випробування є*** оцінка теоретичної підготовки абітурієнта з професійно-орієнтованих дисциплін фундаментального циклу та фахової підготовки; виявлення рівня та глибини практичних вмінь та навичок.

1.3. ***Згідно з вимогами освітньо-професійної або освітньо-наукової програм «Цивільна безпека» на основі здобутого ступеня магістра абітурієнти повинні:***

знати:

основні положення професійно-орієнтованих дисциплін «Охорона праці в будівельній галузі», «Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій», «Ергономіка робочих місць», «Організаційно-технічне забезпечення атестації та паспортизації робочих місць в галузі», «Система управління охороною праці в галузі», вимоги нормативних документів до охорони праці на робочих місцях.

вміти:

організовувати моніторинг джерел надзвичайних ситуацій й аналізувати його результати, розроблювати науково-обґрунтовані рекомендації щодо проведення заходів із запобігання та ліквідування надзвичайних ситуацій; аналізувати санітарно-гігієнічні умови праці, організувати розслідування нещасних випадків, профзахворювань та аварій на підприємстві, організувати атестацію робочих місць, прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1. Цивільна безпека

Законодавство України в галузі цивільної безпеки та охорони праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. Аналіз виробничого травматизму. Розслідування та облік нещасних випадків. Основні поняття фізіології праці. Основні поняття гігієни праці. Основні поняття виробничої санітарії. Мікроклімат виробничих приміщень. Нормування мікроклімату. Загальні заходи та засоби нормалізації мікроклімату та теплозахисту. Забруднюючі речовини повітря на робочих місцях, нормування, дія на людину. Методи боротьби з шкідливими речовинами, що потрапляють в повітря робочої зони. Основні світлотехнічні поняття та одиниці. Види виробничого освітлення. Природне та штучне освітлення. Дія шуму на людину. Нормування та вимірювання шумів. Вплив вібрації на людину. Методи гігієнічної оцінки та нормативні параметри виробничої вібрації. Основні поняття і характеристики іонізуючих випромінювань. Біологічний вплив іонізуючих випромінювань. Нормування іонізуючих випромінювань. Дія електричного струму на організм людини. Класифікація приміщень за небезпекою електротравм. Методи і послідовність локалізацій аварій при різних схемах їх розвитку. Засоби надання першої допомоги при нещасних випадках.

2.2. Безпека життєдіяльності

Ризик як оцінка небезпеки. Управління ризиками надзвичайних ситуацій соціального характеру. Основні напрямки в організації безпеки при надзвичайних ситуаціях соціального характеру. Життєво важливі інтереси і цінності населення. Класифікація надзвичайних ситуацій. Джерела і види техногенних надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації природного характеру. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Анатомо-фізіологічна структура людини. Будова і

властивості аналізаторів. Характеристика основних аналізаторів безпеки життєдіяльності. Загальні уявлення про обмін речовин та енергією. Значення нервової системи в життєдіяльності людини. Психофізіологічні фактори небезпек. Фактори, що впливають на продуктивність праці.

2.3. Пожежна безпека

Законодавча і нормативно-правова база пожежної безпеки. Причини та наслідки пожеж. Складові та загальна схема забезпечення пожежної безпеки. Сутність та види горіння. Класи пожеж. Показники пожежовибухонебезпеки речовин і матеріалів. Класифікація вибухонебезпечних газо і пароповітряних сумішей. Основні принципи аналізу і класифікації об'єктів за їх вибухопожежонебезпекою. Категорії приміщень і будівель за вибухопожежною і пожежною небезпекою. Класифікація пожежонебезпечних та вибухонебезпечних зон. Система попередження вибухів і пожеж. Система протипожежного та противибухового захисту. Вимоги пожежної безпеки до території підприємств. Шляхи евакуації. Пожежна безпека електричних установок. Пожежна безпека опалення та вентиляції.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться в усній формі. Вступник на початку випробування отримує пакет документів, до складу якого входять: екзаменаційний білет, аркуш відповідей та вкладка. Кожного року питання екзаменаційного білету оновлюються на 30 %.

Протягом фіксованого часу вступнику належить письмово підготуватися до відповіді на усі питання білету. За результатами вступного випробування

вступник має можливість отримати від 0 до 100 балів, що відповідає кількості і якості правильних відповідей на питання екзаменаційного білету (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Механізм нарахування балів

Критерії оцінювання результатів	Кількість балів
Вступник має високий рівень фахових знань та вмінь, логіку мислення, вільно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати та знаходити правильні відповіді.	90-100
Вступник добре володіє матеріалом, здатний його аналізувати, але може припускатися окремих помилок, не завжди виявляє розуміння фахових знань та вмінь для знаходження всіх правильних відповідей.	75-89
Вступник має задовільний рівень фахових знань та вмінь, володіє матеріалом фрагментарно, допускає багато помилок під час знаходження правильних відповідей.	60-74
Вступник має суттєві прогалини в базових знаннях та не здатний самостійно знаходити правильні відповіді.	0-59

Кожен екзаменаційний білет містить три питання. Одна правильна відповідь оцінюється в 30 балів. Максимальна кількість в 10 балів передбачається за виконання наукової доповіді (реферату) зі спеціальності 263 «Цивільна безпека».

Вступники, які без поважних причин не з'явилися на фахове вступне випробування у визначений розкладом час або, які набрали менше 60 балів при складанні фахового вступного випробування до участі у конкурсному відборі не допускаються.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бєліков А.С., Кожушко А.П., Сафонов В.В. та ін. Охорона праці на підприємствах будівельної індустрії / Під ред. д.т.н., професора А.С. Бєлікова. – Дніпропетровськ: Вид-во Свидлер А.Л., 2010. – 305 с.

2. Бєліков А.С. Основи охорони праці Підручник / А.С. Бєліков, Б.В. Болібрух, В.А. Шаломов, В.В. Сафонов.– Дніпро: ПП «Кулик В.В.», 2019. – 452 с.

3. Бєліков А.С., Доронін Є.В., Лапшин О.О. Теорія горіння та вибуху : Практикум – Дніпро: ФОП Середняк Т.К., 2018.– 148 с.

4. Ткачук К.Н. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.

5. Беликов А.С. Основы охраны труда : Учебник для высших учебных заведений / А.С. Беликов, Е.В. Рабич, Н.Ю. Шлыков – Днепропетровск: Изд-во Свидлер А.Л., 2006 – 461с.

6. Беликов А.С. Безопасность жизнедеятельности : Учебник / А.С. Беликов, Г.Г. Капленко, В.В. Мацияко, Л.П. Пушнин.– Днепропетровск.: ФОП Середняк Т.К., 2015.– 636 с.

7. Бєліков А.С. Пожежна безпека. Підручник / А.С. Беликов, О.В. Пилипенко, Ю.Г. Шаранова, В.М. Довгаль [та ін.] .– Дніпро: Журфонд, 2019.– 508 с.

8. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник / В.Ц. Жидецький.– Львів: УАД, 2006 – 336 с.

9. Гандзюк М.П. Основи охорони праці. Підручник / М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський.– К.: Каравела, 2008. – 384 с.

10. Яремко З.М., Тимошук С.В., Третяк О.І., Ковтун Р.М. Охорона праці: Навч. посіб. за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 69 с.

11. Гогіташвілі Г.Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами / Г.Г. Гогіташвілі, Є.Т. Карчевські, В.М. Лапін. – К.: Знання, 2007. – 367 с.

12. Березуцький В.В. Основи охорони праці / В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г. Валенко та ін. За ред. В.В. Березуцького. – Харків: Факт, 2005. – 480 с.

13. Євдін О.М. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1. Техногенна та природна / О.М. Євдін, В.В. Могильниченко, М.А. Скидан, Е.О. Рибакова. За ред. В.В. Могильниченка.– К.: КІМ, 2007.– 636 с.

14. Желібо Є.П. Безпека життедіяльності / Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний.– К.: Каравела, 2008.– 288 с.

15. Толок А.О., Крюковська О.А. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / А.О. Толок, О.А. Крюковська. – Дніпродзержинськ, 2011.– 215 с.

16. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. – 2-ге видання – Л.: Банк. Коледж; К.: Т-во "Знання", КОО, 1999. – 186 с.

17. Кусковець С.Л., Основи пожежної безпеки виробництв. Навчальний посібник / Кусковець С.Л., Кухнюк О.М., Крук С.І., Шаталов О.С.– Рівне: НУВГП, 2016.– 248 с.